

CURRENT TRENDS IN BANKS' RETAIL LENDING ACTIVITY TENDINȚE ACTUALE ÎN ACTIVITATEA DE CREDITARE RETAIL A BĂNCILOR

JEMNA Roxana, studentă, Specialitatea:FB

Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61,
e-mail autor: jemna.roxana@ase.md

Abstract: *We can remark the reorientation of banks towards the retail segment last time, due to the increase in the financial culture of the population, but especially due to the efforts made by the banks, through which the retail segment enjoys loans with small amounts, without proof of income, attracting in this way clients from microfinance institutions. The purpose of this article is to carry out a study on the market of bank credit granted to individuals, highlighting the trends outlined in bank lending, as well as the factors that determine them. In order to notice the essence of the processes in the field, we will analyze the credit portfolio of individuals, during the last five years.*

Keywords: *credit, retail lending, credit portfolio, bank.*

JEL CLASSIFICATION: G21

INTRODUCERE

Activitățile bancare sunt numeroase și diverse. Cu toate acestea, banca este percepută, în prim plan, ca un furnizor de împrumuturi în bani. Creditarea rămâne a fi considerată activitatea de vârf a băncii, iar în economia de piață - locomotiva dezvoltării economice și sociale.

În ultimii ani tot mai des se strecoară în limbajul economic expresia “creditare retail” datorită faptului că, în sistemul bancar național, crește tot mai mult volumul și numărul tranzacțiilor financiare de conotația respectivă. Așadar, suntem martori la reorientarea băncilor spre segmentul retail. Acest fenomen a apărut, în mare parte, din cauza epuizării potențialilor clienți din segmentul corporat. Ultima vreme, persoanele fizice beneficiază de o ofertă largă de produse financiare, și sunt privite de bănci ca solicitanți foarte importanți de credite bancare, spre deosebire de perioada, când segmentul retail era tratat mai mult ca furnizor de resurse bănești (prin depozitarea valorică) pentru creditarea clienților corporate.

Scopul prezentei lucrări constă în efectuarea unui studiu asupra pieței creditului bancar acordat persoanelor fizice, evidențierea tendințelor conturate pe segmentul respectiv, precum și evidențierea factorilor care le-au generat.

CONȚINUT DE BAZĂ

Creditul retail este împrumutul bănesc acordat persoanelor fizice de către societățile bancare sub formă de mijloace bănești, pentru o perioadă determinată cu condiția rambursării la scadență și achitării unei dobânzi.

Înaintarea băncilor pe piața de microfinanțare, precum și predispunerea la consum a populației pe fondul unor condiții macro – financiare favorabile este un subiect de discuție în contextul abordării problemei inflației și a riscurilor de îndatorare masivă. În vederea sesizării esenței proceselor din domeniu, vom analiza evoluțiile portofoliului de credite pentru persoanelor fizice al sistemului bancar național în perioada ultimilor cinci ani.

Reieșind din datele prezentate în Figura 1, observăm că volumul total al portofoliului de credite acordate persoanelor fizice al sectorului bancar din Republica Moldova a fost într-o evoluție ascendentă variind de la 9 986,19 mln. MDL în 2018 la 23 251,31 mln. MDL în 2022, în pofida restricțiilor economico-sociale stabilite în perioada pandemiei, dar și a efectelor negative, de natură social-economică produse de aceasta.

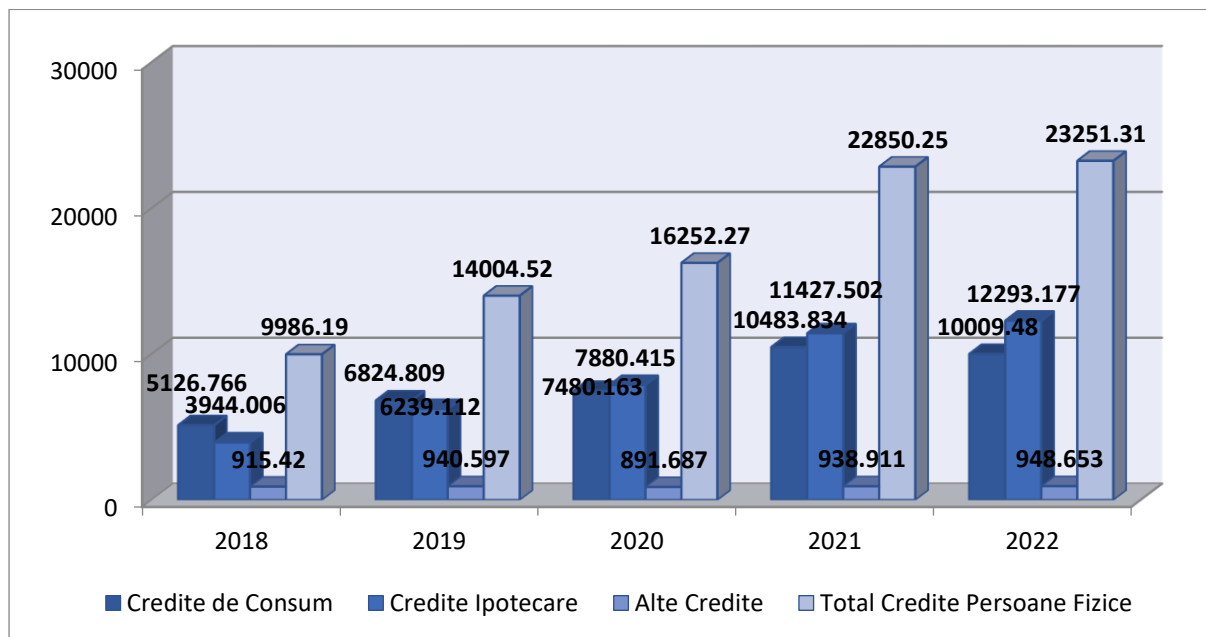

Figura 1. Diagrama evoluției portofoliului de credite a persoanelor fizice (la situația 31 decembrie a anilor 2018-2022), milioane lei

Sursa: elaborată de autor conform Raportului BNM, privind clasificarea portofoliului de credite pe ramuri [online], [citat 07.03.2023]. Disponibil: <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB12.xhtml>

Analizând datele din tabelul 1, putem afirma că conflictul din Ucraina, din păcate, a avut un impact mai major asupra evoluției portofoliului de credite de la noi din țară. Așadar, cea mai mică creștere, de doar 2 % se înregistrează în 2022, comparativ cu ceilalți ani, când ritmul de creștere a volumului total de credite a persoanelor fizice ajungea la 40%. Analizând evoluția portofoliului de credite a persoanelor fizice pe ramuri, putem sublinia faptul că în ultimii 5 ani cea mai considerabilă creștere se înregistrează anume pe segmentul creditelor ipotecare. În 2019, volumul creditelor ipotecare a crescut tocmai cu 58% față de 2018, ajungând la 6 239,112 mln. MDL, menținându-și același trend ascendent și pe parcursul următorilor ani, în 2022 înregistrându-se 12 293,177 mln. MDL, ceea ce reprezintă cu 8% mai mult decât în 2021. Volumul creditelor de consum la fel și-au menținut trendul progresiv până în 2022, când se înregistrează un declin de 5% față de 2021.

Tabelul 1. Evoluția în termeni relativi a portofoliului de credite a persoanelor fizice în perioada 2018-2022

Procente, %

Data	Credite de Consum	Credite Ipotecare	Alte Credite	Total Credite Persoane Fizice
31.12.2019	33	58	3	40
31.12.2020	10	26	-5	16
31.12.2021	40	45	5	41
31.12.2022	-5	8	1	2

Sursa: calculat de autor în baza datelor Raportului BNM, privind clasificarea portofoliului de credite pe ramuri [online], [citat 07.03.2023]. Disponibil: <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB12.xhtml>

Din datele expuse în figura 2, deducem că în structura creditării retail a băncilor în anii 2018-2022, creditele de consum au deținut o pondere mai mare numai până în anul 2019, ca mai apoi să fie depășite de creditele ipotecare, a căror pondere în volumul total de credite acordate persoanelor fizice s-a majorat de la 39,5% în 2018 la 52,9% în 2022.

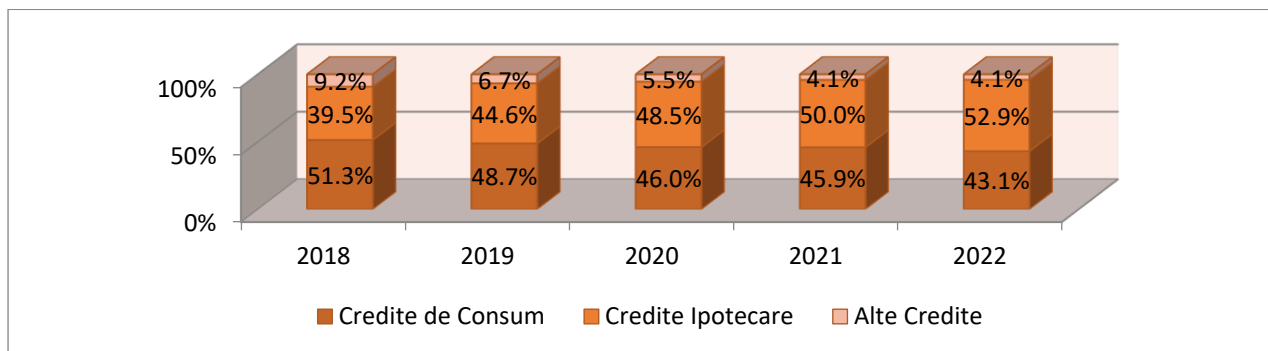

Figura 2. Diagrama structurii portofoliului de credite a persoanelor fizice, pe ramuri (la situația 31 decembrie a anilor 2018-2022), %

Sursa: elaborată de autor conform Raportului BNM, privind clasificarea portofoliului de credite pe ramuri [online], [citat 07.03.2023]. Disponibil: <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB12.xhtml>

Din perspectiva evoluției, structura portofoliului de credite a persoanelor fizice rezidente pe sectorul bancar (figura 3) este concentrată preponderent în jurul a patru bănci: MAIB, Moldindconbank, OTP Bank și Victoriabank. Aceasta se explică nu numai prin faptul că aceste bănci dețin cea mai mare rețea de sucursale și agenții, ci și prin efortul făcut de acestea pentru dezvoltarea și diversificarea căilor alternative de acordare a creditelor (mobile/web banking), ce face procesul de creditare mai comod și atractiv pentru consumatori; intensificarea pătrunderii pe segmentul de clienți din sectorul de microfinanțare și, precum am spus mai sus, orientarea băncilor spre satisfacerea necesităților curente a persoanelor fizice.

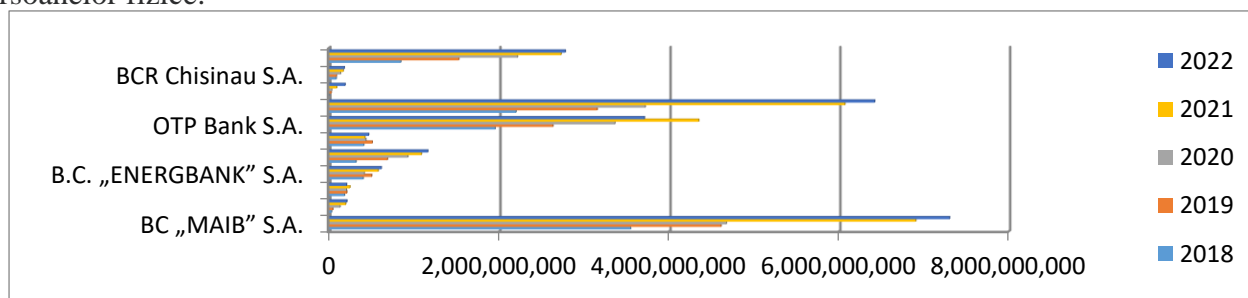

Figura 3. Structura portofoliului de credite a persoanelor fizice rezidente pe sectorul bancar al Republicii Moldova

Sursa: elaborată de autor conform Raportului BNM, privind structura creditelor pe sectorul bancar [online], [citat 05.03.2023]. Disponibil: <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB8.xhtml>

În baza analizei structurii portofoliului de credit pe instituții financiare, în perioada 2018-2022 (Tabelul 2), putem identifica că băncile dețin până la 2/3 din totalul creditelor pe piață. Ponderea acestora în totalul creditelor acordate persoanelor fizice a înregistrat un trend acendent până în 2021, cu o mică micșorare în 2022, de la 68% la 65%. Ponderea creditelor acordate de OCN este una la fel de semnificativă, variind în jurul la 30%. Un volum mai mic de credite sunt acordate de Asociațiile de Economii și Împrumut, aceste dețin numai 5% în 2018 și se diminuează până la 3% în 2022, pe seama creșterii mai rapide a volumului de credite acordate de Bănci și OCN. În baza analizei acestor date, ajungem la concluzia că Băncile concurează acerb cu OCN-urile, atrăgând, în fiecare an un număr tot mai mare de clienți de pe segmentul retail. Aceasta se întâmplă din cauza că băncile își perfecționează opțiunile de creditare pentru persoanele fizice, acordând credite ce se aseamănă tot mai mult cu cele acordate de OCN: sume mici, la o dobândă anuală efectivă (DAE) ce ajunge la 30%, fără verificarea veniturilor persoanelor fizice.

Tabelul 2. Structura portofoliului de credit pe instituții financiare în perioada 2018-2022

Procente, %

Instituții Financiare	2018	2019	2020	2021	2022
Băncile	57	61	64	68	65
Organizațiile de Creditare Nebancară	38	34	32	29	32
AEI	5	4	4	3	3
Total	100	100	100	100	100

Sursa: elaborată de autor conform Rapoartelor Comisiei Naționale a Pieței Financiare. [online]. [accesat la 17.03.2023]. Disponibil: <https://www.cnpf.md/ro/organizatii-de-creditare-nebancara-6456.html>
<https://www.cnpf.md/ro/asociatii-de-economii-si-imprumut-6457.html>

Conform datelor prezentate în figura 4, putem conchide, că volumul creditelor acordate persoanelor fizice în perioada 2018-2019 urmează întocmai legea cererii. În 2020 s-a înregistrat o rată medie ponderată a dobânzii istorică, cea mai mică din ultimii 20 ani, de 6,4%, ce a provocat “explozia” creditelor acordate, ajungându-se la un volum de 15,105 mil. lei. În anul 2022 rata medie ponderată a dobânzii la creditele acordate persoanelor fizice s-a majorat considerabil, ca efect al unei rate a inflației foarte ridicate și a atins nivelul de 12,4%, ceea ce a împiedicat persoanele fizice să apeleze la creditele bancare, așa că putem observa o micșorare a volumului creditelor noi acordate de la 15,105 mil. lei în 2021 la 9,473 mil. lei.

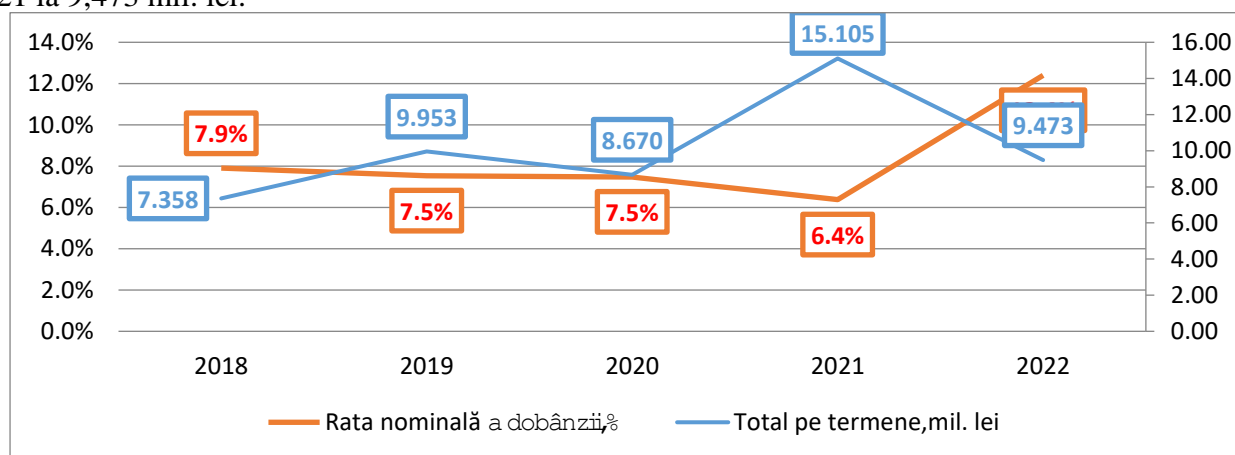

Figura 4. Evoluția ratelor nominale medii ponderate ale dobânzilor și volumelor creditelor noi acordate

Sursa: elaborată de autor conform Raportului BNM, privind ratele nominale medii ponderate ale dobânzilor și volumele creditelor noi acordate [online], [accesat 18.03.2023].

Disponibil: <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dpmc/DPMC8.xhtml?id=0&lang=ro>

Important este să analizăm volumul creditelor luate de către persoanele fizice în comparație și cu veniturile medii lunare disponibile ale populației, pentru că, după cum știm, cele din urmă au o influență majoră asupra creditelor segmentului retail:

Tabelul 3. Veniturile medii lunare disponibile ale populației lei

Anul	2018	2019	2020	2021
Veniturile medii lunare disponibile, lei	2383,1	2880,6	3096,6	3510,1

Sursa: elaborată de autor conform comunicatelor Biroului Național de Statistică cu referire la Veniturile și Cheltuielile populației pe ani [online], [accesat 19.03.2023].

Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/news_release?domains%5B0%5D=3

Din datele expuse în tabelul 2, evidențiem faptul că veniturile medii ale populației în Republica Moldova sunt extrem de mici. Mai mult, raportând volumul acestora la rata inflației, putem afirma cu precizie că ele, în mare parte nu acoperă, la momentul actual nici măcar minimul de existență a populației. Date referitor la anul 2022 încă nu au fost raportate de către BNS, dar, ne dăm bine seama că, reieșind

din rata inflației înregistrată, rezultatele nu sunt mai îmbucurătoare. Acest fapt ar explica de ce în anul 2022, volumul creditelor persoanelor fizice a crescut atât de puțin față de 2021.

CONCLUZII

În baza rezultatelor obținute, putem afirma că volumul creditelor acordate persoanelor fizice are tendința de creștere, în pofida faptului că în ultimii trei ani economia este puternic influențată de factori politici, economici și sociali, cum ar fi: pandemia Covid-19, războiul Ruso-Ucrainean, inflația ș.a. Toate aceste evenimente, însă, au motivat Banca Centrală să-și înăsprească politica monetară, ceea ce evident și-a lăsat amprenta asupra motivației persoanelor fizice de a apela la un credit bancar. Putem observa o oarecare îngrijorare a populației Republicii Moldova în privința perspectivelor lor economice, dat fiind faptul că veniturile medii lunare sunt foarte mici, în comparație cu evoluția prețurilor. Este important de subliniat că acești factori încetinesc creșterea portofoliului de credite, dar nu acționează distrugător. Așadar, datorită creșterii culturii financiare a populației, dar mai cu seamă datorită eforturilor făcute de bănci, prin care segmentul retail se bucură de credite cu sume mici, fără demonstrarea veniturilor, atrăgând prin acest mod clienții de la instituțiile de microfinanțare, datorită deciziilor BNM cu referire la Raportul dintre serviciul datoriei și venituri (RSDV) care s-a micșorat de la 50-60% la 40% de la 1 iulie 2022, portofoliul creditelor persoanelor fizice acordate de bănci își va menține trendul ascendent și în 2023, pe fonul micșorării relative a ratei inflației și, deci, a majorării veniturilor disponibile a populației.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. STRATULAT Oleg. *Conceptul Retail Banking din perspectivă formală* [online] *Economica* Numărul 3(117) / 2021 / ISSN 1810-9136 [accesat 05.03.2023]
Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/114-119_20.pdf
2. Raportul BNM privind clasificarea portofoliului de credite pe ramuri [online], [accesat 07.03.2023]. Disponibil: <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB12.xhtml>
3. Raportul BNM, privind structura creditelor pe sectorul bancar [online], [citat 05.03.2023].
Disponibil: <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB8.xhtml>
4. *Rapoartele Comisiei Naționale a Pieței Financiare*. [online]. [accesat la 17.03.2023]. Disponibil: <https://www.cnpf.md/ro/organizatii-de-creditare-nebancara-6456.html>
5. *Rapoartele Comisiei Naționale a Pieței Financiare*. [online]. [accesat la 17.03.2023].
Disponibil: <https://www.cnpf.md/ro/asociatii-de-economii-si-imprumut-6457.html>
6. Raportul BNM, privind ratele nominale medii ponderate ale dobânzilor și volumele creditelor noi acordate [online], [accesat 18.03.2023]. Disponibil: <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dpmc/DPMC8.xhtml?id=0&lang=ro>
7. Comunicatele Biroului Național de Statistică cu referire la Veniturile și Cheltuielile populației pe ani [online], [accesat 19.03.2023]. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/news_release?domains%5B0%5D=3

Coordonator științific: STRATULAT Oleg, dr., prof. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61,
e-mail: stratulat.oleg@ase.md